

Stimate Domnule Ministru,

Urmare adreselor dvs. nr. 11086/DRP/06.12.2010 și nr. 11286/DRP/08.12.2010 referitoare la propunerile legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, vă comunicăm următoarele:

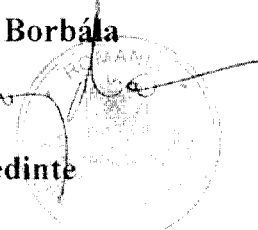
În ceea ce privește propunerea legislativă transmisă prin adresa nr. 11086/DRP/06.12.2010, vă transmitem propunerile și observațiile CNCAN, prevăzute în anexa nr. 1.

În ceea ce privește propunerea legislativă transmisă prin adresa nr. nr. 11286/DRP/08.12.2010, vă transmitem în anexa nr. 2 dezacordul CNACN cu privire la această propunere legislative.

Cu stimă,

VAJDA Borbála

Președinte

Domnului Valentin Adrian ILIESCU

Șeful Departamentului pentru Relația cu Parlamentul

**PUNCTUL DE VEDERE AL
COMISIEI NAȚIONALE PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR
NUCLEARE REFERITOR LA**

**„Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 111/1996
privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul
activităților nucleare, republicată”**

Urmare analizei „Proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată”, și a „Expunerii de motive” se constată intenția de a introduce trei modificări principale la legea în discuție, după cum urmează:

- Anularea cerinței de autorizare și control al furnizorilor de produse și servicii cu impact asupra securității nucleare;
- Redefinirea fazelor de autorizare a instalațiilor nucleare;
- Înlocuirea sintagmei “proprietar” cu “deținător”.

CNCAN își exprimă dezacordul pentru promovarea „Proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată” transmis prin adresa Guvernului României, Departamentul pentru Relația cu Parlamentul, nr. 11286/08.12.2010 E/DRP.

Anularea cerinței de autorizare și control al furnizorilor de produse și servicii cu impact asupra securității nucleare reprezintă o schimbare majoră în sistemul de reglementare național în domeniul nuclear și poate compromite siguranța în funcționare a instalațiilor nucleare.

Redefinirea fazelor de autorizare a instalațiilor nucleare îndepărtează cerințele legii de situația reală a ciclului de viață a acestora și de bunele practici la nivel internațional.

Înlocuirea termenului “proprietar” cu “deținător”, ar putea crea confuzii în stabilirea și îndeplinirea/asumarea responsabilităților celor care desfășoară activități nucleare.

Suntem de acord cu înlocuirea expresiei „sistem de management al calității” cu „sistem de management”. Adoptarea noii terminologii este rezolvată de CNCAN prin modificarea corespunzătoare a reglementărilor specifice aflate în faza de dezbatere publică (a se vedea pagina de web a CNCAN http://www.cncan.ro/ro/proiecte_acte_normative.php). Această înlocuire nu justifică modificarea Legii nr. 111/1996, republicată.

Prezentăm în continuare analiza proiectului de act normativ și argumentele care susțin punctul nostru de vedere.

1 Autorizarea sistemelor de management al calității

Proiectul de modificare a Legii nr. 111/1996, privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată în 2006, inițiat de doamna deputat Cristina Dumitrache, urmărește în principal înlăturarea prevederilor referitoare la autorizarea de către Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN) a sistemelor de management implementate de furnizorii de produse și servicii pentru instalațiile nucleare.

Trebuie precizat că autorizarea sistemelor de management implementate de furnizori este necesară doar pentru acele organizații care furnizează produse și servicii cu impact asupra securității nucleare.

Având în vedere contribuția importantă a calității produselor și serviciilor pentru exploatarea în siguranță a instalațiilor nucleare, demonstrată prin experiența internațională privind managementul furnizorilor și contractorilor, putem susține că procesul implementat de CNCAN reprezintă o bună practică în domeniu și ne exprimăm dezacordul cu privire la eliminarea prevederilor care conferă baza legală pentru activitățile CNCAN în acest domeniu.

Înlăturarea controlului exercitat de CNCAN prin reglementarea, autorizarea și supravegherea furnizării de produse și servicii importante pentru securitatea instalațiilor nucleare, în perioada în care relansarea construcției unităților 3 și 4 ale Centralei Nuclearoelectrice (CNE) Cernavodă este iminentă, poate compromite siguranța viitoarei funcționări a acestora. Conceptul verificat de CNCAN pe perioada construcției unităților 1 și 2, asemănător controlului exercitat de STUK (autoritatea de reglementare în domeniul nuclear din Finlanda) în prezent la construcția reactorului nuclear Olkiluoto 3, este singura modalitate de control pe perioada construcției, astfel încât să existe siguranța funcționării viitoare a centralei fără a afecta populația și mediul.

Practica autorizării și supravegherii de către CNCAN a furnizării acestor produse și servicii, reglementată de Legea nr. 111/1996, republicată, este verificată

și demonstrată ca benefică pentru funcționarea în siguranță a instalațiilor nucleare din România. Evaluarea sistemului de reglementare implementat de CNCAN pentru asigurarea calității în domeniul nuclear față de standardele internaționale, efectuată în cadrul grupurilor de lucru ale asociației WENRA (Western European Nuclear Regulators Association), a arătat că România are cea mai bună rată de implementare a cerințelor AIEA (Agenția Internațională pentru Energie Atomică de la Viena).

Contrar afirmațiilor din Expunerea de motive la proiectul de lege, precizăm că atât Legea nr. 111/1996, republicată (ex. Art. 18, alin. (1), litera m) cât și setul de norme CNCAN privind cerințele sistemului de management al calității aplicate activităților nucleare, stabilesc că responsabilitatea întregului proces de aprovizionare cu produse și servicii conform standardelor impuse revine titularului de autorizație pentru instalația nucleară. Prin emiterea autorizațiilor pentru sistemele de management implementate de furnizori, CNCAN menține controlul independent al acestora, fără a degreva titularul de autorizație pentru instalația nucleară de vreo responsabilitate.

Luând în considerare argumentele prezentate în Expunerea de motive la proiectul de modificare a Legii nr. 111/1996, menționăm câteva practici internaționale apropiate de cele ale CNCAN:

- În Finlanda, autoritatea de reglementare în domeniul nuclear STUK are o practică de control a activităților furnizorilor mai laborioasă decât a CNCAN. STUK evaluează specificațiile tehnice ale furnizorilor de produse și servicii pentru centralele nucleare, auditează sistemele de management ale acestora și participă la testarea produselor.
- Autoritatea de reglementare în domeniul nuclear din Statele Unite ale Americii, Nuclear Regulatory Commission (NRC) participă la controale organizate la principalii furnizori de produse și servicii destinate centralelor nucleare, după criterii bine stabilite.
- În alte state, în care rata construcțiilor nucleare este semnificativă (de ex. China), există calificări controlate de stat pentru furnizorii oficiali de produse și servicii în domeniul nuclear.
- În Germania controlul se exercită prin certificarea sistemelor de management de către firme recunoscute de către autoritatea de reglementare în domeniul nuclear (ex. TÜV).

În cadrul proiectului de asistență tehnică furnizat de AIEA Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, "Technical Assistance to the Nuclear Regulatory Body of Romania to Improve Regulatory Skills", cod ROM9028, în

urma seminarului susținut în perioada 4-7.03.2008, experții din Canada, Finlanda și AIEA și-au exprimat punctul de vedere privind solicitarea CNE Cernavodă de înlăturare a prevederii de autorizare a sistemului de management al furnizorilor. Experții au recomandat analizarea cu atenție a consecințelor și avantajelor acestei modificări înainte de schimbarea legislației. Astfel, se recomandă analiza punctelor forte, a punctelor slabe, a oportunităților și riscurilor, adică să se efectueze o analiză SWOT între aceste două abordări diferite (autorizarea sau neautorizarea furnizorilor de către CNCAN). CNCAN consideră că schimbarea practicii curente este nejustificată, riscurile fiind mai mari decât beneficiile.

În sprijinul respingerii modificărilor propuse la Legea nr.111/1996, trebuie luate în considerare transformările produse în industria nucleară în ultima perioadă atât în România cât și în context internațional:

- Datorită unei perioade îndelungate în care, după accidentul de la Cernobîl construcția centralelor nucleare a cunoscut un recul, experiența furnizorilor de produse și servicii destinate centralelor nucleare a regresat.
- După finalizarea proiectului de construcție a unității 2 a CNE Cernavodă, principalii furnizori de produse și servicii nucleare și-au restrâns activitățile.
- Unul din motivele întârzierii cu 2 ani a proiectului de construcție a reactorului nuclear din Finlanda este faptul că industria nucleară nu era pregătită să furnizeze produse și servicii la standardele de calitate cerute.
- Globalizarea economiei care permite alegerea furnizorilor de oriunde din lume, indiferent de mediul economico-financiar și cerințele legale locale (acestea având o influență asupra calității produselor și serviciilor).
- Atenția sporită acordată de presă incidentelor produse la instalațiile nucleare, inclusiv defectărilor de echipamente, și impactul negativ asupra încrederii în programul nuclear.

În Expunerea de motive se invocă cerințele standardului AIEA, "The Management System for Facilities and Activities Safety Requirements", GS-R-3.

Trebuie precizat că acest standard include numai cerințe specifice pentru sistemul de management și nu abordează modul de autorizare și control de către autoritățile de reglementare și nu poate fi invocat în sprijinul renunțării la autorizarea sistemelor de management al calității implementate de furnizorii de produse și servicii importante pentru securitatea nucleară.

CNCAN își exprimă acordul privitor la înlocuirea sintagmei "sistemul de asigurarea calității" cu expresia "sistemul de management", utilizată în prezent în standardele specifice în domeniul nuclear pentru a reflecta integrarea aspectelor de securitate nucleară, calitate, mediu, securitate și sănătate în muncă, etc.

2 Fazele autorizării instalațiilor nucleare și radiologice

Textul propunerii legislative face o segregare a fazelor de autorizare prin reducerea celor referitoare la instalațiile nucleare față de cele pentru instalațiile radiologice.

Trebuie precizat că textul Legii nr. 111/1996 a fost modificat consecutiv, referitor la acest subiect, tocmai pentru a acoperi toate situațiile întâlnite în realitate în ciclul de viață al instalațiilor nucleare și radiologice. Procesul de autorizare pentru instalațiile radiologice complexe este similar celui urmat pentru instalațiile nucleare.

Trebuie evitată confuzia între etapele majore din ciclul de viață al unei instalații (menționate în observațiile incluse în propunerea legislativă) și fazele de autorizare.

În funcție de specificul unei instalații și al activităților asociate cu aceasta, procesul de autorizare se desfășoară în faze, pentru fiecare etapă din ciclul de viață (exemplele includ autorizațiile parțiale emise pentru construcție, avizele emise pentru fazele punerii în funcțiune, autorizarea lucrărilor majore de reparații / re tehnologizare care pot fi necesare în timpul vieții operaționale, etc.). Menționăm că avizele, permisele, aprobările, etc. emise de CNCAN constituie tot forme de autorizare (legea menționează numai autorizațiile majore, restul formelor de autorizare/aprobare fiind definite în norme).

Propunerea de eliminare a unor faze de autorizare este nejustificată, deoarece se bazează pe confuzia dintre etapele majore din ciclul de viață al instalației și fazele de autorizare.

În sprijinul menținerii actualei clasificări a fazelor de autorizare a instalațiilor nucleare, bazată pe experiența practică a CNCAN în acest domeniu, prezentăm următoarele exemple concrete:

- Reactorul nuclear de cercetare VVR-S al institutului IFIN-HH a fost oprit definitiv în anul 1992. Cerințele de autorizare de securitate nucleară și radiologică specifice acestei situații nu corespundeau standardelor internaționale pentru exploatare sau dezafectare. Practica a impus introducerea fazei de conservare, corespunzător situației fizice existente la acea dată. În literatura de specialitate și standardele internaționale, această fază este de obicei denumită „oprire permanentă în vederea dezafectării”. Autorizația emisă pentru o instalație aflată în această stare include condiții specifice pentru „conservarea” instalației (i.e. operarea nu este permisă, dar

trebuie efectuate activități specifice pentru întreținerea instalației și prevenirea degradării acesteia).

- Reactorul de cercetare TRIGA al SCN Pitești a fost modernizat pentru îmbunătățirea performanțelor de securitate nucleară. Cerințele acestei perioade sunt specifice fazei de autorizare de modificare a reactorului nuclear (modificare majoră / retehnologizare).
- Unitățile 1 și 2 ale CNE Cernavodă au fost autorizate pentru faza de “funcționare de probă” în vederea confirmării condițiilor de exploatare în siguranță, la putere nominală, pe termen lung. Conform cu practica internațională, în faza de „funcționare de probă”, denumită „trial operation”, trebuie efectuate activități specifice de monitorizare și de calibrare.

În concluzie, CNCAN își exprimă dezacordul în privința modificării fazelor de autorizare din Art. 8 alin. (8).

3 Utilizarea termenului „deținător” în loc de „proprietar”

La Art. 10 – (2) Textul propunerii legislative înlocuiește termenului “proprietar” cu “deținător”.

CNCAN eliberează autorizații persoanelor care răspund juridic pentru activitățile desfășurate. Acestea pot fi proprietarul, utilizatorul sau operatorul, așa cum este prevăzut în textul actual al Legii nr. 111/1996.

Considerăm că “deținătorul instalației nucleare” este o formulare incertă. Din punct de vedere juridic, *lato sensu*, prin deținere se înțelege deținere sub orice titlu (posesie, proprietate, închiriere, etc.). În sens restrictiv, deținere înseamnă posesie.

Referirea la „deținătorul” instalației introduce incertitudine în stabilirea responsabilităților pentru asigurarea securității nucleare. În conformitate cu legislația în vigoare, atât proprietarul, cât și operatorul unei instalații nucleare (dacă este diferit de proprietar) trebuie să dețină autorizații eliberate de CNCAN (care includ condiții specifice pentru rolul respectiv). Această abordare este necesară pentru a ne asigura că toate părțile cu rol în luarea deciziilor care ar putea afecta securitatea nucleară au responsabilități clar definite și răspund pentru consecințele acțiunilor lor.

Ca urmare, ne exprimăm dezacordul în privința modificării propuse.